

UZASADNIENIE

do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035

I Uzasadnienie merytoryczne

Zgodnie z art. 28 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55) dla obszaru Natura 2000 regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt dla których ochrony utworzono obszar Natura 2000.

Decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE z 10 stycznia 2011 r. obszar Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035 został zatwierdzony i uznany jako obszar mające znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych opracowanym w lipcu 2008 r. [zaktualizowanym w maju 2020 r. (wg projektu Centrum Ochrony Mokradeł z listopada 2019 r.)] przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035 są:

- siedliska przyrodnicze:
 - 7110 – Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),
 - 7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*),
 - 91D0 – Bory i lasy bagienne.

Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035 został przygotowany zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. nr 34 poz. 186 z późn. zm.).

Ponieważ w granicach obszaru Natura 2000 Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035 nie ma krajowych form ochrony przyrody, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10, nie zachodzą przesłanki do wyłączenia całości lub części obszaru Natura 2000 ze sporządzania planu zadań ochronnych, określone w art. 28 ust. 11 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie przyrody.

Obszar Natura 2000 Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035 pokrywa się w całości z terenem zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Świerklaniec, dla którego plan urządzenia lasu nie zawiera jednak zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W związku z tym nie może mieć zastosowania przepis art. 28 ust. 11 pkt. 3a ustawy o ochronie przyrody.

Plan zadań ochronnych będący przedmiotem niniejszego zarządzenia, został przygotowany z uwzględnieniem zapisów Standardowego Formularza Danych dla przedmiotowego obszaru oraz wszystkich dostępnych danych i materiałów, a w szczególności opracowania:

- Kucharzyk J., Krajewski Ł., 2019, Rozpoznanie przyrodnicze w obszarze Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035, Warszawa – Dąbrowa Górnicza.

Zapisy planu zadań ochronnych sformułowano z uwzględnieniem ustaleń dotyczących stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, dokonanych na podstawie dostępnych danych, w tym ww. opracowania.

Stwierdzono występowanie w stanie kwalifikującym do uznania za przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000:

- 7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*),
- 91D0 – Bory i lasy bagienne.

Nie stwierdzono obecności siedliska przyrodniczego 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) na terenie objętym badaniami. Na podstawie analizy ukształtowania terenu, warunków klimatycznych oraz roślinność stwierdzonej na terenie obszaru Natura 2000 Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035 uznano,

że umieszczenie siedliska 7110 w SDF dla przedmiotowego obszaru mało charakter pierwotnego błędu naukowego. Wniosek o usunięcie tego siedliska z listy przedmiotów ochrony obszaru oczekuje na akceptację Komisji Europejskiej. Do tego czasu siedlisko będzie figurować w SDF jako przedmiot ochrony obszaru, a plan zadań ochronnych również odnosi się do niego.

Mając na względzie uwarunkowania formalne i merytoryczne w Planie Zadań Ochronnych wskazano zidentyfikowane podczas prac nad planem:

1. Zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony określono na podstawie faktycznego stanu siedlisk przyrodniczych. Podczas analizy czynników powodujących lub mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla zachowania siedlisk we właściwym stanie ochrony, zidentyfikowano zagrożenia istniejące i potencjalne. Nasilenie się wskazanych w zarządzeniu (zał. 3) czynników może przyczynić się do pogorszenia stanu ochrony siedlisk w obszarze Natura 2000.

Zidentyfikowano następujące zagrożenia: G05.07 niewłaściwie realizowane zadania ochronne lub ich brak, I02 problematyczne gatunki rodzime, J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska, K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja), M01.02 susze i zmniejszenie opadów, J02.01.02 osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych, K04.05 szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną), I01 obce gatunki inwazyjne, H02 zanieczyszczenie wód podziemnych (źródła punktowe i rozproszone), C01.03 wydobywanie torfu, J01 pożary i gaszenie pożarów, F04.02.02 zbieractwo ręczne, J01 pożary i gaszenie pożarów, K04.05 szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną).

Do poszczególnych siedlisk przyrodniczych przypisano zidentyfikowane zagrożenia o powyższym charakterze. Szczegółowy opis danego zagrożenia zawarto w załączniku nr 3 do zarządzenia.

Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000.

2. Cele działań ochronnych dla przedmiotów ochrony określono mając na względzie potrzebę co najmniej utrzymania siedlisk w obszarze lub poprawę ich stanu ochrony (zał. 4 do Zarządzenia). Odnośnie do siedliska 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) nie określono celów działań ochronnych, w związku z brakiem występowania siedliska w obszarze. Odnośnie do siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) jako cel wskazano poprawę jego stanu ochrony na stanowisku 1 (7140-1) z poziomu złego (U2) do poziomu niezadowolającego (U1) poprzez poprawę oceny parametru „perspektywy ochrony” do poziomu niezadowolającego (U1). Natomiast na stanowisku 2 (7140-2) wskazano na poprawę stanu ochrony tego siedliska z poziomu złego (U2) do poziomu niezadowolającego (U1) poprzez poprawę oceny parametru „specyficzna struktura i funkcje” do poziomu niezadowolającego (U1) i poprawę oceny parametru „perspektywy ochrony” do poziomu niezadowolającego (U1). W odniesieniu do siedliska 91D0 Bory i lasy bagienne wskazano jako cel utrzymanie w obszarze na powierzchni 23,96 ha.

Cele działań ochronnych mają bezpośrednie odzwierciedlenie w działaniach określonych w załączniku nr 5 do zarządzenia.

3. Działania ochronne dla przedmiotów ochrony zostały sformułowane z uwzględnieniem potrzeby osiągnięcia założonych celów.

Dla siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) w celu ograniczenia ekspansji trzęślicy modrej oraz stopniowego wzrostu udziału oraz zwarcia sosny i brzozy przewidziano usunięcie drzew i krzewów z płatów siedliska, a następnie systematyczne usuwanie pojawiającego się nalotu krzewów i drzew, połączone z ekstensywnym użytkowaniem kośnym.

Dla siedliska 91D0 Bory i lasy bagienne przewidziano konieczność zaniechania użytkowania gospodarczego płatu siedliska lub powstrzymania się od usuwania wywrotów i złomów, pozostawiania martwych drzew stojących, nieusuwania drzew dziuplastych i próchniejących, pozostawienia drzewostanu do naturalnego rozpadu, z wyjątkiem drzew zagrażających zdrowiu, życiu i bezpieczeństwu ludzi, lub stosowania jedynie rębni IV lub V. W sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu (gradacji szkodników leśnych) dopuszczono cięcia sanitarne, po uprzednim pisemnym uzgodnieniu ich zakresu z RDOŚ w Katowicach. W celu ograniczenia występowania czeremchy amerykańskiej *Padus serotina* przewidziano inwentaryzację i usuwanie tego gatunku w obszarze.

Dla obu siedlisk w celu opracowania szczegółowej strategii poprawy układu hydrologicznego zaplanowano wykonanie ekspertyzy hydrologicznej. Ponadto wskazano na potrzebę monitorowania obecności dzików i ewentualnych szkód przez nie wyrządzonych w obszarze. W odniesieniu do przedmiotów ochrony

zaplanowano również monitoring stanu, który jest tożsamy z monitoringiem realizacji celów działań ochronnych, w obrębie wyznaczonych powierzchni badawczych (transekty), przez okres obowiązywania planu zadań ochronnych, w celu zaobserwowania zmian w fizjonomii siedlisk przyrodniczych, a także identyfikacji zachodzących w nich tendencji. Zasady prowadzenia monitoringu dla przedmiotów ochrony oparto na metodykach opracowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Określono współrzędne geograficzne stałych miejsc wykonywania badań monitoringowych.

4. Nie sformułowano wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W wyniku prac nad planem zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru stwierdzono, że nie jest konieczne sporządzenie planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035, ponieważ plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotowi ochrony w obszarze z uwagi na zaplanowane działania ochronne oraz konieczność stałej weryfikacji ich słuszności.

Przebieg granic ostoi Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035 przedstawiono na załączniku mapowym oraz opisano w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 (zał. 1 i 2 do Zarządzenia).

II Udział społeczeństwa

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach zapewniła możliwość aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych w trakcie całego procesu wypracowywania ustaleń planu zadań ochronnych – do prac nad planem zostali zaproszeni przedstawiciele gmin, starostw, gospodarujących wodami, a także naukowcy i przedstawiciele ekologicznych organizacji pozarządowych. Ze względu na pandemię COVID-19, zrezygnowano z organizacji spotkań konsultacyjnych na rzecz kontaktów mailowych. Przygotowując projekt zarządzenia rozważono wnioski i uwagi zgłoszone przez ww. zainteresowanych w ramach roboczych konsultacji.

Mając na względzie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentu na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Fakt przystąpienia do sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Bagno Bruch koło Pyrzowic PLH240035 ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także poinformowanie właściwych terenowo jednostek samorządowych, Wód Polskich, Lasów Państwowych, organizacji pozarządowych oraz pozostałych zidentyfikowanych zainteresowanych.

Informację o sporządzeniu projektu przedmiotowego zarządzenia podano do publicznej wiadomości, poprzez obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 27 sierpnia 2020 r. W obwieszczeniu poinformowano o możliwości i sposobie zgłaszania uwag, podając, że winny być one wnoszone do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w terminie 21 dni.

Obwieszczenie to zamieszczono na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także przekazano do właściwego miejscowo Urzędu Gminy Woźniki.

W wyznaczonym terminie wpłynęła uwaga Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

Uwaga dotyczyła działania ochronnego nr 1 dla siedliska przyrodniczego 91D0 - Bory i lasy bagienne zawartego w załączniku nr 5 do zarządzenia. Zaproponowano aby zapis nakazujący powstrzymanie się od usuwania wywrotów i złomów, pozostawianie martwych drzew stojących, nieusuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, pozostawienie drzewostanu do naturalnego rozpadu lub stosowanie rębni o bardzo długim okresie odnowienia i długim okresie nawrotu cięć, nie obowiązywał w sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu. Wskazano, że obszary leśne objęte ścisłą ochroną siadujące z lasem gospodarczym, mogą stanowić ognisko gradacji szkodników drzew. Postulowano o dodanie do opisu działania następujących zapisów: „Powyższy zapis nie dotyczy sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu” lub „W sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu dopuszcza się cięcia sanitarne, po uprzednim uzgodnieniu z RDOŚ w Katowicach”. Uwaga została uwzględniona i do opisu działania dodano zapis „W sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu (gradacji szkodników leśnych) dopuszcza się cięcia sanitarne, po uprzednim pisemnym uzgodnieniu ich zakresu z RDOŚ w Katowicach”.

Ponadto, w oparciu o uwagę zgłoszoną do projektu planu zadań ochronnych dla innego obszaru Natura 2000, zmieniono zapis tego samego działania ochronnego w zakresie dopuszczalnych rębni na tym terenie. Wskazaną pierwotnie nieistniejącą rębnią „VI” zastąpiono rębnią „IV”.

W związku z art. 59 ust. 2 ustawy z 23 stycznia 2009r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525) przedmiotowy plan zadań ochronnych, jako akt prawa miejscowego został uzgodniony przez Wojewodę Śląskiego pismem Nr: IFVII.710.21.2020 z 12 listopada 2020 r.